

Independent Newspapers (Ireland) Limited - Ireland - 28199/15

Odsotnost ustrezne in učinkovite kontrole nad višino prisojene odškodnine za nematerialno škodo, nastalo zaradi posega v čas in dobro ime - kršitev

Dejstva:

Pritožnica je družba, ki je izdajala časopis Evening Herald. Tožila jo je svetovalka za stike z javnostjo (gospa L.), in sicer zaradi objave serije člankov, v katerih je bila napadena z vidika poslovne in osebnostne integritete v povezavi s pridobitvijo pogodbe z vlado. Gospa L. je vložila civilno tožbo zaradi razžalitve in in porota ji je ugodila. Glede odmere odškodnine je razpravljajoči sodnik porotnikom dal navodila skladno s pravili iz zadeve Barrett, ki jih je vrhovno sodišče sprejelo 1986 (Barrett v. Independent Newspapers Limited, 1986, IR 13). Nobenih posebnih smernic ni dal glede primerne višine odškodnine, je pa poudaril, da preširokih navodil ne sme dati, in pa nakazal, da morajo porotniki, ko odmerjajo višino odškodnine, imeti v mislih resnične in sodobne razmere, vrednost valute in višino življenjskih stroškov. Porotnike je opozoril, naj ne podležejo občutkom radodarnosti, velikodušnosti. Porotniki so prisodili odškodnino v višini 1.872.000,00 EUR. Po pritožbi je vrhovno sodišče razveljavilo odločitev o odškodnini po višini kot pretirano in samo določilo odškodnino v višini 1.250.000,00 EUR.

V postopku pred Sodiščem pritožnica uveljavlja, da je dosojena odškodnina pretirana in navajala, da glede odmere domače sodišča ne nudijo ustreznega in učinkovitega sredstva, s čimer je bila kršena svoboda izražanja po 10. členu Konvencije.

Pravo:

Člen 10: Z obsodbo pritožnice na plačilo denarne odškodnine je prišlo do omejitve njene svobode izražanja, ukrep je bil zakonit in je zasledoval legitimen cilj zaščite ugleda in dobrega imena gospe L. v smislu varstva pravice do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja.

Glede vprašanja, ali je bil poseg nujen v demokratični družbi, je Sodišče sledilo stališčem, ki so se oblikovala v zadevi Independent News and Media, in proučilo, ali je sistem kontrole zoper nesorazmerne odškodnine v domačem pravnem sistemu ustrezen in učinkovit. V tej zvezi je omenilo, da imajo nepredvidljivo visoke odmene zaradi obrekovanja lahko negativen učinek, zato jih je skrbno proučiti in temeljito obrazložiti. Učinkovitost ali neučinkovitost varoval na prvi stopnji, nepredvidljivost višine dosojenih odškodnin, ki niso utemeljene zgolj na specifičnih dejstvih posamičnega primera, dragi in dolgotrajni pritožbeni postopki, ponovno sojenje v primeru, ko je odločitev prvega sodišča razveljavljena - vse to so bili pomisleki, s katerimi se je soočilo Sodišče.

a) *prvo varovalo: navodila poroti:* V postopku pred sodiščem prve stopnje se varovalo realizira v obliki navodil in smernic poroti, kako naj opredelijo višino odškodnine. Sodišče je poudarilo, da mora biti v primerih tožb zaradi razžalitve, v katerih je odmera odškodnine s strani porote zaradi same narave odločanja kompleksna in negotova, ta negotovost zmanjšana na minimum, za kar so odločilnega pomena narava, jasnost in domet navodil, ki jih dobilo porotniki. V konkretni zadevi je bil prvostopenjski sodnik vezan na stroga in omejujoča pravila, ki jih je postavilo glede navodil porotnikom vrhovno sodišče. V posledici so njegova navodila morala ostati precej splošne narave. Ne drži, da je diskrecija porote neomejena, vendar pa Sodišče ocenjuje, da dana navodila niso mogla porotnikom dati zanesljivih vodil, da bi odškodnino odmerili v sorazmerju s škodo, ki jo je tožnica utrpela na ugledu in s posegom v njeno zasebno sfero. Zato in na podlagi ugotovitve vrhovnega sodišča, da je bila prisojena odškodnina pretirana in nesorazmerna, je Sodišče ugotovilo, da prvo varovalo ni učinkovito.

b) *drugo varovalo: pooblastila pritožbenega sodišča:* Vrhovno sodišče je razveljavilo dosojeni znesek odškodnine - s takim pooblastilom se drugo varovalo izkaže za učinkovito. Vendar pa je vrhovno sodišče šlo korak dlje (izjemoma) in samo odmerilo odškodnino. Nova vsota je višja od katerekoli odškodnine, ki je bila kdaj prej dosojena s strani porote ali pritožbenega sodišča, pa tudi višja od odškodnin, ki jih je vrhovno sodišče pred to zadevo bodisi določilo ali razveljavilo. Po menju Sodišča bi morale vrhovno sodišče, kadar izvršuje povsem zakonito, pa vendar izjemno pooblastilo, in samo odmeri odškodnino (namesto porote v ponovnem sojenju) in ob upoštevanju dokončnosti odmere v domačih postopkih, za svojo odmero podati obširno utemeljitev. Čeprav odmera ni bila v celoti neargumentirana, pa vrhovno sodišče (razen ponovne uporabe pravil iz zadeve Barrett, ki so tvorila osnovo za odločitev porote in ob zelo mili primerjavi s prejšnjimi zadevi zaradi razžalitev) ni obrazložilo, kako je prišlo do vsote 1.250.000,00 EUR. Niti se, kljub

močnim pomislekom, ki jih je izrazil izkušeni prvostopenjski sodnik, vrhovno sodišče ni opredelilo do spornih omejitev, ki jih je glede dajanja navodil poroti samo oblikovalo, pa čeprav gre za vprašanje učinkovitosti bistvenega, ključnega varovala zoper nesorazmernost odškodnin že v postopku na prvi stopnji.

Sodišče je v sklepnih ugotovitvah poudarilo, da ni presojalo porotnega sistema tožene države, pač pa le:

- naravo in domet navodil, ki jih sodnik (lahko) da poroti glede določitve višine odškodnine in predstavljajo varovalo pred nesorazmernimi vsotami ter
- primere, ko pritožbeno sodišče samo na novo odmeri višino odškodnine - nastane dolžnost, da o tem poda dovolj prepričljivih argumentov (nova zakonodajna ureditev na Irskem glede tožb zaradi posegov v čast in dobro ime: Defamation Act 2009 - vključuje pooblastilo razpravljajočemu sodniku, da poroti da natančna navodila glede višine odškodnine).

Sklep: Kršitev (soglasno).

Člen 41: Zahtevka za povrnitev premoženjske in nepremoženjske škode zavrnjena, ker Sodišče ni moglo ugotoviti, kakšen bi bil rezultat nacionalnega postopka, ki ne bi bil obremenjen s kršitvijo.

Glej tudi:

- Tolstoy Miloslavsky v. the United Kingdom, 18139/91;
- Independent News and Media and Independent Newspapers Ireland Limited v. Ireland, 55120/00, Information Note 76;